

Njegova palača na Hradš^{čanih} je bila zbirališče učenjakov in umetnikov. Tiho de Brahe in Kepler, velika zvezdoznanca, sta bila vedno pri njem. Cesar sam se je učil zvezdoznanstva, cele tedne je predsedel pri svojih knjigah in poskusih, za državne posle mu pa ni bilo mar. Z leti se ga je lotila še neka otožnost, h kateri je bil nagnjen že od rojstva; postal je nezaupen in nesposoben za vsako resno delo. Štefan Bocskay, ki je v imenu ogrskega plemstva prišel potožiti nesrečo dežele, čakal je cele mesece, da bi prišel k cesarju. «Odšel je potem domov z jezo v srcu in s trdnim sklepom konec storiti taki vladi.»¹⁾ Kaj čuda, če so bile tudi vse prošnje stiskanih Hrvatov in Slovencev bob ob steno!

Notranje homatije in slabost vlade so

hoteli Turki porabiti v svojo korist. Že leta 1589. so bili vzeli močno trdnjavo Repič in več drugih gradov ob meji. Toda prišlo je še hujše. Če so bili dosedanji boji le roparski napadi posameznih čet, zbirali so sedaj Turki velike sile, da bi posuli krajinske trdnjave in prodrli v osrčje Avstrije. Največ si je prizadeval za novo vojsko bosanski paša Hasan.

¹⁾ Weiss «Weltgesch.», V., 214.

Nekateri trdijo, da je bil Hasan-paša italijanskega rodú, pobegle benediktinski menih, «katerega je Venera izvalila iz samostana in celó pripeljala k mohamedanstvu»; drugi pravijo, da je bil Bošnjak, iz rodú Predojevičev, toda od mladih let v turški veri izrejen. Valvasor pravi o njem, da je bil «nepopisno dober vojak, a poleg tega krvoločni trinog in hud sovražnik kristijanov.»¹⁾ Obe lastnosti sta ga menda

omilili turškemu sultanu, da ga je poslal paševati na avstrijsko mejo. Ker je bil željan boja in ropaja, iskal je vedno povoda, da bi prelomil mir.

Rudolf II. je bil sklenil s sultanom mir leta 1583. in tudi pošiljal v Carigrad bogata darila. Na turškem dvoru so to poročstvo miru prav radi sprejemali. Sultan

Murad III., ki je bil ravnokar končal vojsko s Perzijani, res ni bil voljan začeti novega boja. Toda turška lakomnost ni mogla mirovati. Kar se ni dalo storiti s sultanovim dovoljenjem, storilo se je za njegovim hrbtom. V turškem dvornem svetu je bila močna stranka za vojsko z Avstrijo; duša ji je bil Sinan-paša, veliki vezir. Staro geslo moslimov, da se mora Evropa klanjati

¹⁾ Valvasor, XV. knjiga, str. 530.



Jožef Ressel. (Narisal J. Germ.)